

Наукові здобутки

УДК 61:378.1 (477.85)

В.П.Пішак, І.Й.Сидорчук

*60-й річниці створення Буковинської
державної медичної академії присвячується*

НАУКОВІ ЗДОБУТКИ БУКОВИНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ МЕДИЧНОЇ АКАДЕМІЇ В 2002 РОЦІ

Резюме. У роботі наведені основні показники науково-дослідної роботи співробітників академії, підготовки науково-педагогічних кадрів у 2002 році.

Ключові слова: Буковинська державна медична академія, наукові дослідження, кадри вищої кваліфікації.

Минув другий рік третього тисячоліття – одинадцятий рік незалежності України. За цей рік пройшли знаменні події як у житті держави, так і в Буковинській медичній академії, яка готується до свого 60-річного ювілею. Всі значні та незначні події вплинули на розвиток закладу та наукових досліджень [1].

За планами дій ректорату академії передбачалося подальше реформування та вдосконалення не тільки медичної освіти, а також медичної науки. Серед першочергових заходів – збільшилося виділення коштів на придбання науково-лікувальної апаратури, реактивів та обладнання, що значно підвищило рівень наукових досліджень. Особлива увага надавалася підвищенню ефективності використання нових приладів, що дало змогу підняти рівень інформативності наукових результатів.

У звітному періоді виконували наукові дослідження 46 докторів наук, 362 кандидати наук, 26 аспірантів та 7 клінічних ординаторів, а також 27 практичних лікарів, які працюють у Чернівецькій, Івано-Франківській та Хмельницькій областях. Виконувалося 28 докторських та 171 кандидатська дисертацій.

Професорсько-викладацьким складом академії, аспірантами, викладачами-стажистами опубліковано 1538 наукових праць, що становить на одного співробітника 4,1 роботи. Вище середнього рівня робіт опублікували співробітники кафедри госпітальної педіатрії та дитячих інфекційних хвороб (по 9,2 праць), патологічної фізіології (8,5), топографічної анатомії та оперативної хірургії (7,8), кардіології та функціональної діагностики (7,7), медичної біології та генетики (7,1), клінічної імунології, алергології та ендокринології (7,0), онкології, променевої діагностики та променевої терапії (6,9), акушерства, гінекології та перинатології (6,2), дитячої хірургії та стоматології (5,8), акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології (5,32), медичної хімії (5,3), пропедевтики дитячих хвороб (5,1), мікробіології та вірусології (5,1). Крім того, протягом 2002 року, кожен з 21 (5,6%) співробітника опублікував більше 20 робіт. Серед них: Р.В.Сенютович (45), Ю.Є.Роговий та О.П.Пересуцько (по 34 праці), Р.І.Сидорчук (29), Ю.М.Ахтемійчук і В.К.Ташук (по 28), К.М.Хлус (26), Н.К.Богуцька і В.В.Гусак (по 25), О.К.Колоскова (24), О.В.Кравченко і В.Ф.Мислицький (по 22), О.І.Денисенко, Д.А.Чумак, Л.О.Безруков, О.А.Андрієць і О.М.Юзько (по 21), Т.В.Свідер і О.О.Карлійчук (по 20 робіт). Протягом 2002 року 162 (44,1%) співробітники опублікували від 1 до 9 самостійних праць. Проте 210 науковців не мають жодної самостійної роботи.

Важливим є оприлюднення основних наукових положень виконаних науково-дослідних робіт у фахових журналах. У 2002 році професорсько-викладацький персонал опублікував 663 статті у виданнях, де, за рішенням Президії ВАКу України, можуть друкуватися матеріали докторських та кандидатських робіт. Це найвищий показник за весь попередній період. У середньому на одного співробітника академії припадає 1,8 журнальних статей на рік, що значно більше такого показника попередніх років. На 9 кафедрах цей показник сягає більше 2 журнальних статей на одного співробітника. Зокрема: акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології (3,2), медичної біології та генетики та патологічної фізіології (по 2,8), клінічної

імунології, алергології та ендокринології (2,7), медичної хімії (2,6), топографічної анатомії та оперативної хірургії (2,5), кардіології та функціональної діагностики (2,3), акушерства, гінекології та перинатології (2,2) і загальної хірургії (2,0). Позитивно впливає на оприлюднення результатів наукової діяльності у фахових виданнях заснованих у 2002 році у структурі академії нових часописів “Клінічна анатомія та оперативна хірургія”, “Клінічна та експериментальна патологія”, а також ритмічна і послідовна робота редакційної колегії журналу “Буковинський медичний вісник”, який заснований у 1997 році. У звітному періоді відзначалася 5-та річниця виходу у світ першого числа та роботи редколегії цього журналу [3].

Протягом останніх 10 років співробітники академії підготували та видали 80 монографій, що складає в середньому 8 монографій на рік, а в 2002 році видано 21 монографію. У цьому напрямку плідно працюють співробітники кафедри медичної біології та генетики, які у 2002 році видали 8 монографій, в тому числі завідувач кафедри професор В.П.Пішак видав 5 одноосібних монографій. По 2 монографії підготували співробітники кафедри онкології, променевої діагностики та променевої терапії, патологічної фізіології, факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб, клінічної імунології, алергології та ендокринології.

Співробітниками кафедр у 2002 році видано 9 збірників наукових праць, за останні 10 років їх видано 14, тобто, в середньому за рік видавалося по 1,4. Таке зростання обумовлене тим, що у 2002 році матеріали 5 конференцій опубліковані в збірниках.

Продовжувалася робота з підготовки та видання навчально-методичної літератури. Співробітники кафедри факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб брали участь у написанні розділів підручника з факультетської хірургії. Доцент І.У.Свистонюк, професори Т.Л.Томусяк, Ю.Т.Ахтемійчук та к.мед.н. О.С.Федорук видали у видавництві “Здоров’я” підручник “Оперативна урологія”. Зростає видавництво навчальних посібників. У звітному періоді підготовлено 46 навчальних посібників (середньорічне видання за 10 років складало 34,2 посібника на рік). У цьому напрямку активно працювали кафедри інфекційних хвороб, мікробіології та вірусології, клінічної імунології, алергології та ендокринології, факультетської педіатрії та медичної генетики. Співробітники цих кафедр випустили по 4 методичних посібники. По 3 навчальних посібники підготували та видали кафедри медичної біології та генетики, факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб, пропедевтики дитячих хвороб.

Співробітниками академії у 2002 році опубліковано 663 журнальні статті. Це у 2 рази більше, ніж у середньому за один рік протягом останніх 10 років. Збільшилась і кількість робіт, що оприлюднені в тезах та матеріалах науково-практичних конференцій – 515. За кордоном опубліковано 62 наукові праці, що більше середньорічного показника (39,7 праць).

У 2002 році співробітники кафедр працювали над виданням інноваційних матеріалів. До державного Реєстру галузевих нововведень (2002) внесені нововведення підготовлені аспірантами: Т.Л.Безруковою, Р.С.Буликом, Т.В.Свідер, асистентами В.Л.Васюк, О.В.Глубоченко, Л.А.Івановою, О.В.Каушанською, І.В.Лукашевич, І.В.Трефаненко, Е.В.Юрчишеною і Ю.Б.Яшенком, доцентами О.В.Андрусюком, Н.К.Богуцькою, М.Г.Гінгуляком, О.К.Колосковою, Л.В.Колубакіною, І.В.Ластівкою, К.М.Хлусом, професорами Л.О.Безруковим, Т.М.Бойчуком, Л.І.Власиком, О.І.Волошиним, С.Є.Дейнекою, М.Ю.Коломойцем та В.П.Пішаком. Оформлено 43 заявки та одержано 32 деклараційні патенти на винаходи від Державного департаменту інтелектуальної власності Міністерства освіти і науки України [2]. Співробітники академії розробили та впровадили 114 раціоналізаторських пропозицій; видано 19 інформаційних листів та 2 методичні рекомендації.

Наукові розробки, виконані у 2002 році, доповідалися на Міжнародних конгресах (27 доповідей), що проходили за кордоном, зроблено 118 доповідей на Міжнародних конференціях, що проходили в Україні, та 328 повідомлень – на Всеукраїнських форумах. На конференціях, що проходили в межах академії та на обласному рівні, зроблено 452 наукові доповіді.

Більшість комплексних тем та дисертаційних робіт в академії є патентоспроможними, мають винахідницький рівень і одержали деклараційні патенти Державного департаменту інтелектуальної власності. Слід зауважити, що винахідницька робота в академії значно зросла відтоді, як державний департамент інтелектуальної власності розпочав видавати деклараційні патенти на винахід.

Вирішення найважливіших стратегічних проблем охорони та збереження здоров’я населення України, що визначені у Міжгалузевій комплексній програмі “Здоров’я нації” на 2002–2011 роки можливе лише за умови забезпечення лікувальних та фармацевтичних закладів висококваліфікованими фахівцями, підготовка та пере-

підготовка яких, перш за все, залежить від організації та діяльності вищої медичної та фармацевтичної школи, їх кадрового забезпечення. Найбільш активно в цьому напрямку у 2002 році працювали співробітники кафедр медичної біології та генетики (зав. – проф. В.П.Пішак), пропедевтики внутрішніх хвороб (зав. – проф. О.І.Волошин), клінічної імунології, алергології та ендокринології (зав. – проф. І.Й.Сидорчук), факультетської хірургії, ЛОР та очних хвороб (зав. – проф. І.Ю.Полянський), госпітальної терапії та клінічної фармакології (зав. – проф. М.Ю.Коломоєць), госпітальної педіатрії та дитячих інфекційних хвороб (зав. – проф. Л.О.Безруков) та інші. Питання кадрової політики систематично розглядаються на вченій раді академії, ректораті, науковій комісії та на засіданнях кафедр. У 2002 році заплановано 6 докторських та 43 кандидатських дисертацій, апробовано 3 докторські та 31 кандидатська дисертації, подано до публічного захисту 5 докторських і 28 кандидатських дисертацій. Захищено у спеціалізованих вчених радах 3 докторські та 32 кандидатські дисертації. На розгляді у спеціалізованих вчених радах та у ВАКу України знаходяться 4 докторські та 31 кандидатська дисертації.

Вжиті заходи з підготовки кадрів вищої кваліфікації дозволили акредитувати Буковинську державну медичну академію за найвищим рівнем (IV) акредитації. Зараз в академії працює 46 (12,9%) докторів наук та 263 (71%) кандидати наук, що відповідає державним стандартам ВНЗ IV рівня акредитації.

Відповідно до вимог сьогодення Буковинською державною медичною академією проводяться заходи щодо підготовки фахівців вищої кваліфікації через магістратуру, аспірантуру, а в окремих випадках і через клінічну ординатуру, а також через докторантуру у випадках відсутності докторів наук за окремими спеціальностями. Обсяги підготовки кадрів через зазначені форми навчання протягом останніх років в академії зростають.

За період існування медичної академії (до 1997р. – Чернівецького державного медичного інституту) підготовлено 106 докторів і 583 кандидати наук. У середньому з моменту заснування ВНЗ щорічний показник становив 1,8 доктора і 10,5 кандидата наук, за останній рік підготовлено 2 доктори і 28 кандидатів наук.

Перспективними були і залишилися наукові розробки з проблем впливу на організм людини, у першу чергу дітей, екологічно несприятливих чинників навколишнього середовища. Цій проблемі присвячений ряд наукових розробок, кафедр загальної гігієни та екології (зав. – д.мед.н. Л.І.Власик), госпітальної педіатрії та дитячих інфекційних хвороб (зав. – проф. Л.О.Безруков), пропедевтики дитячих хвороб (зав. – проф. Ю.М.Нечитайло), акушерства, гінекології та перинатології (зав. – проф. О.В.Кравченко), медичної біології та генетики (зав. – проф. В.П.Пішак), факультетської педіатрії та медичної генетики (зав. – проф. Т.В.Сорокман), факультетської хірургії (зав. – проф. І.Ю.Полянський), нормальної фізіології (зав. – проф. Г.І.Ходоровський), клінічної імунології, алергології та ендокринології (зав. – проф. І.Й.Сидорчук), центральної науково-дослідної лабораторії та інші. Одержані нові науково обґрунтовані результати експериментальних досліджень та клінічних обстежень у сукупності вирішують актуальну проблему впливу цілого ряду ксенобіотиків, політантів, солей важких металів на організм тварин, людини (дітей та дорослих). Доведено вплив цих чинників на розвиток та структуру захворюваності, перебігу синдромів взаємного обтяження та поліорганної недостатності, захворювань внутрішніх органів, хірургічної патології, змін факторів та механізмів неспецифічної резистентності і специфічного імунного протиінфекційного захисту.

Певними здобутками характеризуються наукові дослідження науковців академії з кардіології, гастроентерології, травматології та ортопедії, апіфітотерапії, неврології, анестезіології та реаніматології, онкології, хірургії, а також у фундаментальній медицині, частина з них має світовий рівень. Проте залишаються вузьким місцем комплексні фундаментальні і прикладні дослідження в межах визначених програм, розробка методологічних основ наукових спостережень у галузі біології і медицини.

Наукові здобутки співробітників засвідчують нову сторінку розвитку Буковинської державної медичної академії в історично нових умовах – в умовах незалежності України.

В останні роки академія співпрацює з Чернівецьким національним університетом ім. Ю.Федьковича, Національним медичним університетом ім. О.О.Богомольця, Київською медичною академією післядипломної освіти ім. П.Л.Шупика, Тернопільською державною медичною академією ім. І.Я.Горбачевського, Інститутом оториноларингології ім. О.С.Коломийченка АМН України, Інститутом ендокринології та обміну речовин ім. В.П.Комісаренка АМН України, з Віберзьким університетом та університетом Південної Кароліни (США), Медичною академією м.Бідгощ (Польща), Кароліна університетом м.Лунд (Південна Швеція). Налагоджуються

зв'язки з ВНЗ Австрії, Німеччини, Франції, Голландії та інших країн. Все це стало можливим тільки в умовах незалежності України та політики, що проводить уряд та за сприяння МОЗ України.

Література. 1. *В.П.Семіноженко.* Інтелектуальна економіка: майбутнє України // Проблеми науки.– 2001.– №6.– С.2–6. 2. *А.О.Фісун.* Передумови створення інфраструктури ринку нововведень // Проблеми науки.– 2001.– №6.– С.24–36. 3. *В.П.Пішак, І.Й.Сидорчук, Ю.Т.Ахтемійчук.* До п'ятиріччя журналу “Буковинський медичний вісник” / Бук. мед. вісник.– 2002.– Т.6, №2.– С.5–6.

SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF BUKOVINIAN STATE MEDICAL ACADEMY IN 2002

V.P.Pishak, I.Y.Sydorshuk

Abstract. The paper adduces the basic indices of the research activity of the Academy's research workers and the training of scientific-pedagogical personnel in 2002.

Key words: Bukovinian State Medical Academy, scientific achievements, higher qualification personnel.

Bukovinian State Medical Academy (Chernivtsi)

Buk. Med. Herald.– 2003.– Vol.7, №1.– P.3–6.

Надійшла до редакції 17.01.2003 року
